

CZIBRIK ESZTER¹

Az Ákr. alapelveinek kapcsolatrendszere

Absztrakt: Az alapelvek egyre inkább a háttérbe szorulnak, hangsúlyozásukra ritkán kerül sor. Tanulmányomban annak bizonyítására teszek kísérletet, hogy az alapelvek nem csupán valamiféle magasztos gondolatok, hanem ténylegesen kikényszeríthető jogi normák. Továbbá az alapelvek nem csak egy fejezet erejéig szerepelnek az *általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben* (a továbbiakban: Ákr.), hanem behálózzák az egész kódex rendszerét. A kutatás keretében megvizsgáltam az alapelvek által betöltött szerepet, valamint azt, hogy a generálklauzulák milyen viszonyban állnak az egyes jogintézményekkel.

Kulcsszavak: közigazgatási hatósági eljárásjog, Ákr., alapelvek, az Ákr. belső kapcsolatrendszere

Abstract: The role of principles is very much in the background and is rarely emphasized. In my study, I attempt to demonstrate that principles are not just some kind of sublime thoughts, but actually enforceable legal norms. Furthermore, the principles are not limited to one chapter of Act CL of 2016 on the Code of General Administrative Procedure but network the entire code system. In the framework of the research, I examined the role played by the principles and the relationship between the general clauses and the individual legal institutions.

Keywords: administrative procedural law, the Act CL of 2016 on the Code of General Administrative Procedure, principles, internal contact system of the Act CL of 2016 on the Code of General Administrative Procedure

<https://doi.org/10.46942/SIDM.2022.1.83-102>

Bevezetés

Az alapelvek általános tételt, iránymutatást, vagy előírást jelentenek, amelyek kiindulópontként szolgálnak a jogi érvelés, valamint a döntéshozatal számára olyan esetkörökben, amikor a konkrét jogi szabályozás hiányos, hézagos, vagy éppen többféleképpen értelmezhető.² Az egyes nemzetközi, európai uniós dokumentumokban az egyes jogágak alaki jogaira vonatkozó generálklauzulák eljárási jogokként jelennek meg az alapjogokat tartalmazó cikkelyekben,

¹ dr. Czibrik Eszter, PhD-hallgató, Miskolci Egyetem, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5606-6496> Témavezető: Dr. Czékmann Zsolt egyetemi docens

² PETRIK F. (szerk.): A közigazgatási eljárás szabályai I. Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata. Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. 2017, 27.

hangsúlyozva a tisztességes ügyintézéshez való jogot, az észszerű határidőn belüli döntés kötelezettségét, a jogszerűség követelményét, valamint a hatékony jogorvoslati fórumok igénybevételének a biztosítását. Ezen dokumentumok címzettjei, illetve egyúttal kötelezettjei a közhatalommal felruházott szervek, legyen szó akár bíróságokról vagy akár hatóságokról.³

Hazánkban az államigazgatási eljárás általános szabályai közé az alapelvek beépítése elsősorban az *államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről szóló 1981. évi I. törvényben* (a továbbiakban: *Áe.*) került bevezetésre. Az *Áe.* rendelkezéseiből is kitűnt, hogy az alapelvek egyrészt tükrözik a közigazgatás helyét, szerepét az állami szervek rendszerében, másrészt pedig az „ügyfélvédelmi” eljárási jogok kifejezésre juttatását célozzák.⁴ Az *Áe.* hét bekezdésben sorakoztatta fel exemplifikatív jelleggel az alapelveket. Bevezetésével az egységesebb és eredményesebb jogalkalmazásban bízott a jogalkotó.⁵ A törvény három szintű szabályozást nevesített, amely csoportosítást később a *közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény* (a továbbiakban: *Ket.*) majd az *Ákr.* is átvett. A törvény megkülönböztette az államszervezet egészére, az egyes eljárásjogokra, valamint csak az államigazgatási eljárásra irányadó alapelveket, utóbbi csoportba a gyors és egyszerű, bürokrácia mentes eljárás követelménye hozható példaként.⁶ A későbbiekben a *Ket.* is szabályozása tárgykörének tekintette az alapelveket, kiegészítette például a kiskorú személyek védelmével.⁷ 2018. január 1-jétől az *Ákr.* jelenti az általános hatósági eljárási szabályok keretét, amelyet az ágazati jogszabályok töltenek fel tartalommal. Az *Ákr.* önálló fejezetben szabályozza az alapelveket, hangsúlyozva szerepüket. Az alapelvek tehát a közigazgatási hatósági ügy intézése során az egyes eljárási cselekményekre irányadó szabályokkal együtt alkalmazandók, amelyek ténylegesen valódi normatív tartalommal rendelkeznek és kikényszeríthető erővel bírnak.⁸

Véleményem szerint egy jogszabály belső és külső viszonyrendszerének összekötő kapocsaként értelmezhetők az alapelvek. Hiszen bár gyakorta nem megfelelő módon hangsúlyozzák az alapelvek szerepét azonban, ha egy adott jogintézmény gyökeréig ásunk, akkor láthatjuk, hogy szinte minden egyes jogintézménynél, valamilyen alapelvre vezethető vissza annak a törvényben betöltött szerepe. Az *Ákr.* 1. §-a is hangsúlyozza ezen generálklauzulák funkcióját, hiszen nem csupán valamilyen magasztos gondolatok rögzítéséről beszélünk, hanem

³ BOROS A. – PATYI A. (szerk.): A hazai közigazgatási hatósági eljárási jog karakterisztikája. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 94.

⁴ Boros A. – Patyi A. (szerk.): i.m. 2019, 99.

⁵ *Áe.* Indokolása – Részletes indokolás a 2. §-hoz

⁶ *Áe.* 2. § (1), (7) bek.

⁷ *Ket.* 1. § (2a) bek.

⁸ PETRIK F.: i.m. 2017, 51.

ténylegesen kikényszeríthető jogi normákról.⁹ Mivel a hatósági eljárásjogon felül más eljárásjogban érvényesülő alapelvek is becsatlakoznak az Ákr. generálklauzulái közé, így azok egyfajta hidat képeznek az Ákr. és a többi eljárásjog között.

Kutatásomban annak megválaszolására teszek kísérletet, hogy mennyire nyernek teret az alapelvek egy jogszabály szabályozása kapcsán, valamint, hogy megfelelő módon hangsúlyozzák-e ezen generálklauzulák szerepét a jogalkalmazásban és a jogirodalomban.

A jogszerűség elve

Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében kiemelte, hogy „*a jogszabályok világoossága, áttekinthetősége érdekében célszerű, ha a törvényhozó kerüli azoknak a helyzeteknek a teljeskörű felsorolását, melyekre a jogszabály adott rendelkezését alkalmazni kell*”.¹⁰ Az Ákr. szerkezeténél, felépítésénél megfigyelhető ez a fajta általánosságra való törekvés, azaz, hogy a jogalkotó ténylegesen csak az egyes hatósági eljárásokra irányadó közös szabályokat kívánta egy jogszabály keretei közé foglalni, hátrahagyva az anyagi jellegű normákat, ezáltal csak egy tisztán általános eljárásjogi kódexet alkotva. Bár ennél a gondolatnál hangsúlyozni kell, hogy a jelenlegi szabályozás azt eredményezte, hogy az ágazati jogszabályok mennyisége és mélysége igencsak dominálnak az általános jogszabályhoz képest. Ezen gondolatot kritikaként és pozitívumként is lehet értékelni. Előbbire érvként hozható, hogy egy igencsak szűkkörű szabályanyagot tarthat a jogalkalmazó a kezében és számos kérdés – melyet az előbbi jogszabályok még a szabályozás tárgyának tekintettek – kikerült az Ákr. látóköréből. Emellett azonban – az Ákr. védelmében szólva – egy olyan sokszínű szabályozás tekintetében, mint a közigazgatási hatósági eljárásjog, az ágazati jogszabályok sokasága mellett, nehéz egy általános igényű törvényt megalkotása.

Az általános eljárásjog alapvetően kettős funkciót tölt be, egyrészt biztosítja a közigazgatási hatósági eljárások jogszerűségét, másrészt pedig azt, hogy a hatékonyság garantálása érdekében időben és gazdaságosan szülessen végleges döntés a hatóságok elé kerülő ügyekben.¹¹ Mindébből kifolyólag a jogszerűség és a hatékonyság elve kiemelt szerephez jut az Ákr.-ben, hiszen a törvény által szabályozott számos jogintézmény visszavezethető a fent említett alapelvekre.

A jogszerűség elve a hatóság számára egyfajta keretet határoz meg, egyrészt a rendeltetésszerű jogalkalmazást, másrészt, pedig a hatásköri jogkörrel visszaélés

⁹ BARABÁS G. – BARANYI B. – FAZEKAS M. (szerk.): *Kommentár az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényhez*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2018, 19.

¹⁰ 55/2001. (XI. 29.) AB határozat

¹¹ F. ROZSNYAI K. – HOFFMAN I. – BENCSIK A.: Az általános eljárási szabályok: üres kagylóhéjak? *Jogtudományi Közlemény*, 2021/7-8. 309-318.

tilalmának a rögzítését, azaz a joggyakorlásnak egy pozitív és egy negatív határát jelöli ki. A generálklauzula egészen az Európai Unió Alapjogi Chartájáig vezethető vissza, amely az V. cím 41. cikk alatt szabályozza a megfelelő ügyintézéshez való jogot. Hasonlóan az Ákr. rendelkezéseihez, egy komplex elvet fogalmaz meg, magában foglalva a részrehajlás nélküli, tisztességes eljárás és az észszerű határidőn belüli eljárás követelményét.¹² Az Alapjogi Chartához hasonlóan az Ákr.-ben nevesített jogszerűség elve is egy csokorba szedve tartalmaz több elvet. Az Ákr. nem taxatív sorolja fel a jogszerűség elvének minden egyes részelemét, hanem csak kifejezetten a hatósági eljárásra irányadó egységeit. Elsőként a legalitás elvét hangsúlyozza a törvény, amelynek értelmében – az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel – a közhatalommal rendelkező szervek, a jog által meghatározott keretek között és működési rendben, a jog által az állampolgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.¹³ A legalitás elvének megvalósulása a közigazgatás gépezetének olajozott működését eredményezi, azonban be nem tartása szigorú következményekkel járhat. Ha csak arra gondolunk, hogyha a hatóság hatáskör vagy illetékesség hiányában jár el, vagy hatáskörét túllépi, akkor az általa kibocsátott aktusnak a semmisség jogkövetkezményével kell számolnia.¹⁴ A legalitás elve tehát vezérfonalként végighúzódik az eljárás egésze alatt, hiszen a hatóságnak az eljárás minden szakaszában hivatalból kell vizsgálnia hatáskörének, valamint illetékességének fennálltát, döntését csak e jogszabályi keretek között hozhatja meg.

A legalitás elve mellett a hatóságnak szem előtt kell tartania az egyenlő bánásmód követelményét és az indokolatlan megkülönböztetés tilalmát is. Az említett alapelvek szintén a jogrendszer egészére hatnak, így a hatósági eljárás során is figyelembe kell venni. Ezen generálklauzulák alapvetően azt a célt szolgálják, hogy a helyzetüknél fogva, valamilyen hátrányból induló ügyfelek helyzeti pozíciójukat kiegyenlítsék. Ez a „hátrányos helyzet” adódhat akár nyelvi nehézségekből, akár korból vagy valamilyen szellemi vagy testi fogyatékoságból. Elsőként a támogatót emelném ki, akinek tevékenysége a képviselőhöz hasonló, azonban azzal nem egyenértékű. Az Ákr. a polgári anyagi jog jogintézményéhez nyúl vissza szabályozásában, meghatározva azt, hogy a gyámhatóság által kirendelt támogató a cselekvőképességében nem korlátozott támogatott személlyel egyidejűleg az eljárás során valamennyi eljárási cselekménynél jelen lehet, távolléte azonban nem akadályozza az eljárási cselekmények teljesítésének, valamint az eljárás további folytatásának.¹⁵ Az Ákr. megteremtí a támogató jogintézménye és a közigazgatási hatósági eljárás kapcsolódási pontját, amely jogszabályi keretet *a támogatott döntéshozatalról szóló 2013.*

¹² Az Európai Unió Alapjogi Chartája V. cím 41. cikk. (1)-(2) bek.

¹³ lásd: 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, 38/2012. (XI. 14.) AB határozat

¹⁴ Ákr. 123. § (1) bek. a) pont

¹⁵ Ákr. 32. §

évi CLV. törvény rendelkezései töltenek meg tartalommal.¹⁶ A jogintézmény biztosítja a mindenki számára elérhető és értelmezhető hatósági ügyintézés lehetőségét, hiszen a támogatott döntéshozatal révén az ügyfélben a jogbiztonsági érzete alulkuhat ki azáltal, hogy látja és érti a körülötte folyó hatósági eljárás rá vonatkozó cselekményeit, megteremtve ezáltal az egyenlő bánásmód követelményét. Hasonló helyzetként kell értékelni a kiskorúak, a cselekvőképtelenek és a cselekvőképességükben részlegesen korlátozott nagykorúak, valamint a fogyatékosággal élő személyek eljárásban való részvételét is. Napjainkban jogterületeken átívelnek a kiskorúak érdekeit védő szabályok, gondolva itt a gyermekbarát igazságszolgáltatásra, a gyermekekre vonatkozó fogyasztóvédelmi intézkedésekre, a gyermekvédelmi szakellátásokra, vagy akár az Alaptörvény alapjogi rendelkezéseire. Mindezeknek megfelelően a jogalkotó figyelemmel volt arra, hogy a koruknál és ebből kifolyólag érettségüknél fogva kevesebb ismerettel rendelkező ügyfelek is megfelelő helyzetből indulhassanak a hatósági eljárás során. Az Ákr. kifejezetten az adott hatósági ügy vonatkozásában kívánja meg a cselekvőképességet.¹⁷ A törvény lehetővé teszi, hogy ágazati jogszabály – például a *gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény*¹⁸ – felhatalmazása alapján cselekvőképtelen személy is eljárási képességgel rendelkezessen az adott hatósági ügyben.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmának betartása érdekében jogvédelmet biztosít a törvény azoknak a személyeknek, akik a nyelvhasználatot illetően kerülnek hátrányosabb helyzetbe a többi ügyfélhez képest. A hatósági eljárás nyelve a magyar azonban senkit sem érhet hátrányos megkülönböztetés abban az esetben, ha anyanyelvünket nem ismeri. Az Ákr. meghatározza, hogy ha a hatóság nem magyar állampolgár, vagy a magyar nyelvet nem ismerő természetes személy ügyfél ügyében magyarországi tartózkodásának tartama alatt hivatalból indít azonnali eljárási cselekménnyel járó eljárást, vagy a természetes személy ügyfél azonnali jogvédelemért fordul a magyar hatósághoz, akkor a hatóságnak kötelezettsége keletkezik ateinketben, hogy gondoskodjon a joghátrány kiküszöböléséről a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt.¹⁹

A jogszerűség elve magában foglalja az ügyféllel való együttműködés és a jóhiszeműség alapelvét is. A kölcsönös együttműködés elve az Áe. óta rögzített

¹⁶ Ákr. Részletes Indokolása a 32. §-hoz

¹⁷ PETRIK F.: i.m. 2017, 51.

¹⁸ A hatályra irányadó szabályok között rögzíti a törvény például, hogy menekült eljárásban eljárási képességgel rendelkezik az a 14. életévét betöltött, de a 18. életévét meg nem, aki jogszabály, vagy szokás alapján felügyeletéért felelős nagykorú személy kísérete nélkül lépett Magyarország területére, vagy a belépést követően maradt felügyelet nélkül, mindaddig amíg ilyen személy felügyelete alá kerül. A törvény további feltételként előírja, hogy a gyermek kiskorúságát a menekültügyi hatóságnak meg is kell állapítania. (Forrás: *A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény* 4. § (1) bek. e))

¹⁹ Ákr. 21. § (1) bek.

elvárás,²⁰ amely kapcsolatba hozható például a bizonyítási eljárás szabályaival. A bizonyítási eljárás során számos olyan bizonyítási eszközt vehet igénybe a hatóság, ahol a tényállás tisztázása érdekében „akarva-akaratlanul” együtt kell működnie az ügyféllel a megalapozott döntés meghozatala érdekében. A hatóság az ügyfelet nyilatkozattételre hívhatja fel, ha a tényállás tisztázása ezt szükségessé teszi.²¹ A szabályozás egyrészt felelősséget ró az ügyfélre, hogy az általa nyilatkozottak a valóságnak – és például a másként már be nem mutatható okirat – tartalmának megfelelnek. Ezzel egyidejűleg a hatóságnak az ügyféli jóhiszeműségben „bíznia” kell, tehát a kölcsönösség és az együttműködés jelen jogintézmény kapcsán elengedhetetlen.

Az együttműködés további formájaként nevesíthető a hatósági szerződés azon formája, ahol ágazati jogszabály csak lehetőségként ajánlja fel a jogalkalmazó számára ezen döntési típus igénybevételét. Véleményem szerint a hatósági szerződés, a hatóság és az ügyfél közötti együttműködés döntési formában történő realizálódása. Együttműködésről azonban nem csak ügyfél és a hatóság relációjában beszélhetünk, hanem a hatóságok között is. Ennek példája a kapcsolódó eljárás, amely a hatóságok együttműködésének egy nevesített formája.²² Együttműködésről továbbá beszélhetünk az ellenérdekű ügyfelek között is, példaként hozható az egyezség, amely – a hatósági szerződéshez hasonlóan – kicsit idegennek mondható a hatósági eljárás közhatalmi jellegére tekintettel. Fontos azonban kiemelni, hogy utóbbi jogintézmények igencsak gyerekcipőben járnak, bár az egymással versengő érdekek közötti közvetítés, a hatósági döntés könnyebb elfogadását és ebből eredően következetes végrehajtását is eredményezheti.²³

A jogszerűség elvét, ha tovább boncoljuk, akkor további két részelemét mindenképpen ki kell emelni, az egyik az észszerű időben való eljárás elve, a másik pedig a tisztességes ügyintézéshez való jog. A határidő észszerű jellegét az egyes ügyek sajátos körülményeinek a figyelembevétele jelenti.²⁴ Az Ákr. megalkotásánál a jogalkotó kiemelt figyelmet fordított ezen elv hatékony érvényesülésének, hiszen az eljárási határidők eddig soha nem látott módon lerövidültek. A hatóságot oly mértékben köti ez az alapelv, hogy a jogszerű hallgatás esetkörét kivéve, a hatóság az ügyintézési határidő túllépése esetén az eljárás lefolytatásáért fizetendő illetékeknek vagy az igazgatási szolgáltatási díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot kell megfizetnie a kérelmező ügyfélnek.²⁵ A vonatkozó bírói gyakorlat kifejtette, hogy az ügyintézési határidőre vonatkozó jogszabályok megsértése nem eredményezi az ügyben hozott érdemi határozat jogszabályba

²⁰ BARABÁS et al. 51.

²¹ Ákr. 63. §

²² Ákr. Részletes Indokolása a 45. §-hoz

²³ HOHMANN B.: Az alternatív vitarendezés lehetőségei a közigazgatási hatósági eljárás keretében. *Európai Jog, 2019/1. 23-37.*

²⁴ T-66/01. sz. ügy Imperial Chemical Industries Ltd kontra Európai Bizottság

²⁵ Ákr. 51. § (1) bek. c) pont

ütközését, csak akkor, ha az egyúttal az ügy érdemére is kihatással lenne.²⁶ Azonban ha a határozatot, vagy más eljárási döntést az előírt határidőben meghoznak, viszont a kézbesítés és a döntéshozatal között indokolatlanul hosszú idő telik el, akkor ebben az esetben már a tisztességes ügyintézéshez való jog sérelmével kell számolni.²⁷ Az elv be nem tartása alapvetően a jogbiztonságot sértheti.

A tisztességes ügyintézéshez való jog leginkább a képviselő szabályrendszerében érhető tetten. Elvégre az ügyfélnek biztosítani kell azt a jogát, hogy a hatósági ügy valamennyi tény- és jogkérdésében nyilatkozatot tehesen. Ez gyakorta csak abban az esetben valósulhat meg, ha egyáltalán lehetősége van az ügyfélnek arra, hogy képviseltesse magát, hiszen az ügyfél ismeretei a hatósági eljárásról és a vonatkozó jogszabályokról csekélyebbek, mindezekből kifolyólag a tisztességes ügyintézéshez való jog megkívánja, hogy lehetősége legyen az ügyfélnek szakértelemmel rendelkező segítséget igénybe vennie az ügyféli jogai gyakorlása érdekében.²⁸ A tisztességes ügyintézéshez való jog továbbá megköveteli, hogy amennyiben az ügyfél valamilyen oknál fogva nem tud az eljárásban személyesen részt venni – például betegség vagy távollét okán – akkor ez a hátrány kiküszöbölésre kerüljön azáltal, hogy egy képviselővel képviselteti jogi érdekeit az eljárásban. Nem utolsó sorban előfordulhat az az esetkör is, hogy az ügyfél eleve nem tud arról a tényről, hogy vele szemben hatósági eljárás lefolytatását kezdeményezték, így az elv megköveteli, hogy egy szakértelemmel rendelkező, hivatalból erre kijelölt személy kezébe vegye az ügyfél érdekeit az eljárásban a képviselő jogintézménye által.²⁹

Az eljárási kötelezettség a tisztességes ügyintézéshez való jog leképződéseként is értelmezhető, hiszen a hatóságnak a hatáskörébe tartozó ügyben, az illetékességi területén vagy kijelölés alapján el kell járnia.³⁰ Az ügyfél kérelmével eljárási kötelezettséget teremt a hatóság oldalán és a tisztességes ügyintézéshez való jog érvényesülése érdekében azt nem is hagyhatja figyelmen kívül.

Véleményem szerint ebbe a körbe hozható a kérelemhez kapcsolódó, tartalom szerinti elbírálás elve is, hiszen szinte teljesen mindegy, hogy milyen elnevezéssel illeti az ügyfél a kérelmét – amely adódhat a hatósági eljárásra irányadó ismeretek hiánya miatt is –, a hatóságnak azt tartalma szerint kell elbírálnia. Amennyiben az ügyfél kérelme a jogszabályban foglalt követelményeknek nem felel meg, az eljáró hatóság a határidő megjelölésével, a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett egy ízben hiánypótlásra hívja fel a kérelmezőt.³¹ A tisztességes ügyintézéshez való jog megköveteli, hogy az ügyfél ne essen el a kérelmezés jogától

²⁶ Legf. Bír. Kfv.I.27.331/1998/8.

²⁷ BARABÁS et al. 356.

²⁸ BARABÁS et al. 142-143.

²⁹ BARABÁS et al. 142-143.

³⁰ Ákr. 15. § (1) bek.

³¹ Ákr. 44. §

automatikusan, ha kérelmét hiányosan adta be. A jogszabály az alapelv érvényesülése érdekében biztosítja, hogy a pontatlanságot orvosolhassa egy ízben az ügyfél.

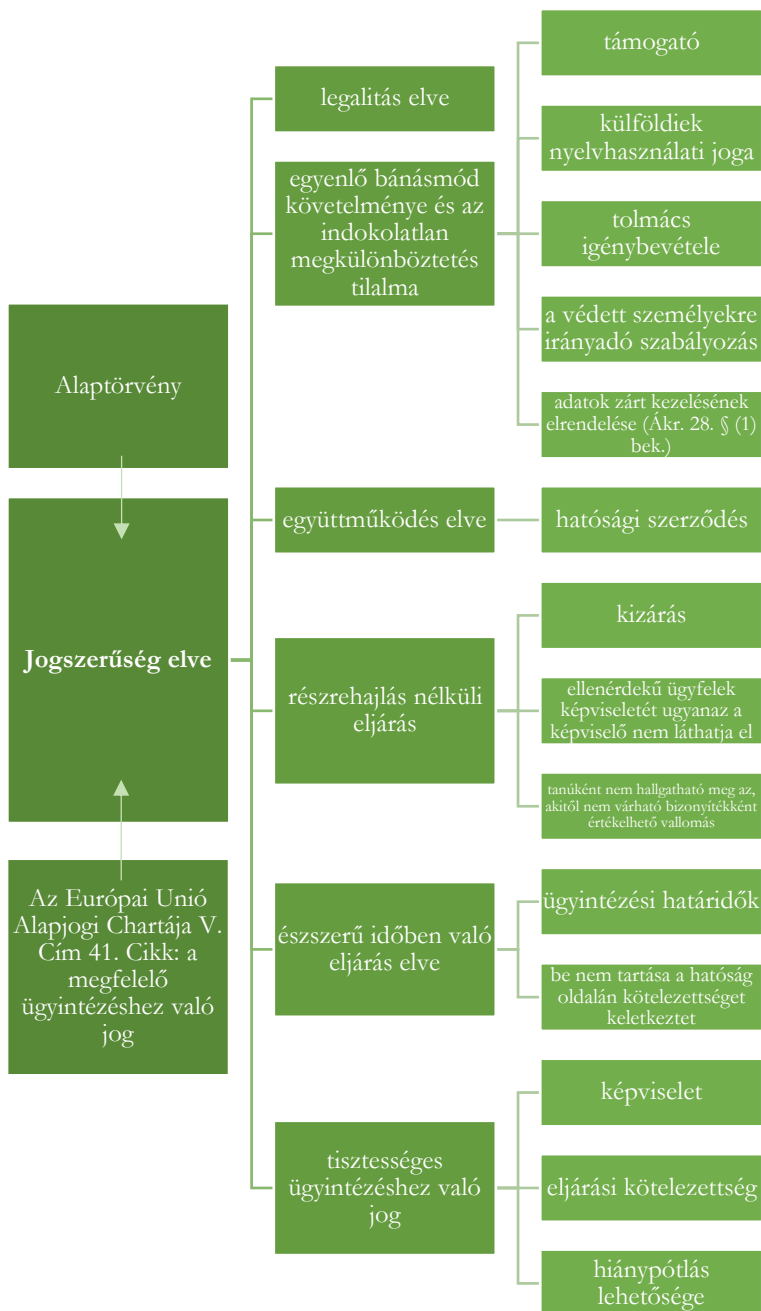
A tisztességes ügyintézéshez való jog érvényesülését hivatott biztosítani az a rendelkezés, amely meghatározza, hogy bizonyos ügyfajtákban törvény hosszabb ügyintézési határidőt állapíthat meg, annak érdekében, hogy egyes bonyolultabb, komplexebb ügyfajtákban is törvényes, jogszabályoknak megfelelő és alapos döntés születessen meg.³² Hiszen bár elsőre úgy tűnhet, hogy a szabályozás az ügyféllel szemben hátrányos, azonban ennek pontosan az ellenkezőjéről beszélhetünk, hiszen az ügyfél által kérelmezett jog biztosítása érdekében állapíthat meg hosszabb ügyintézési határidőt ágazati törvény a megalapozott döntés meghozatala érdekében.

A tényállás tisztázása körében is találhatunk utalást a tisztességes ügyintézéshez való jog érvényesülésére, hiszen a törvény csupán exemplifikatív jelleggel sorolja fel a bizonyítékok körét, továbbá meghatározza azt is, hogy minden bizonyíték felhasználható a tényállás tisztázásához, amelyhez jogszerűen jutott az ügyfél.³³

Látható, hogy nagyon széles körben jelentkezik az Ákr.-ben a jogszerűség elve, az eljárás folyamatos „résztvevőjeként” is értelmezhetjük. A fent leírtakat pedig a következő ábra foglalja össze:

³² Ákr. 50. § (3) bek.

³³ Ák. Részletes Indokolása a 62. §-hoz

1. ábra: saját szerkesztés

Összességében elmondható, hogy a jogszerűség elve, egy igen komplex alapelv, amelyet a bírói gyakorlat folyamatosan tartalommal tölt fel. A jogszerűség elvét szinte a kezdetektől hangsúlyozták, a bírói gyakorlatban például megfogalmazást nyert, hogy a hatóság rendeltetésszerű joggyakorlása olyan általános jogelv, melyet a hatóságnak az eljárása során folyamatosan érvényesítenie kell.³⁴

A hatékonyság elve

A bevezetőben kifejtésre került, hogy az általános eljárásjog alapvetően kettős funkcióval bír, egyrészt a jogszerűség biztosítása, másrészt a hatékonyság garantálása érdekében időben és gazdaságosan szülessen végleges döntés. A hatékonyság kérdése számos kapcsolódási ponton felmerül a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában. Az elv értelmében a mindenkori naprakészséget követelik meg az eljárástól három tényező vonatkozásában, egyrészt a költségek, az idő, valamint a technológia tekintetében. A hatékonyság elvét e három alkategóriája alapján vizsgáltam.

Az Ákr. az elv összefüggésében kötelezettségek sorát nevesíti a hatóságokkal szemben, egyrészt megállapítja, hogy a hatóságoknak a hatékonyság érdekében úgy kell megszervezniük a tevékenységüket, hogy az az eljárás valamennyi résztvevőjének a legkevesebb költséget okozza, másrészt a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül, a fejlett technológiák alkalmazásával, az eljárás kereteit úgy kell meghatározniuk, hogy az a lehető leggyorsabban lezárható legyen.³⁵ Látható, hogy a hatékonyság elve alapvetően a hatósági munka megszervezésével köthető össze.³⁶ Azonban korlátként jelentkezik, hogy a hatóságnak úgy kell a tevékenységét megszervezni a hatékonyság mellett, hogy az az alapos döntéshozatalnak ne szabjon gátat, e vonatkozásban a Kúria úgy fejtette ki a véleményét, hogy jogos elvárásként kell értékelni a – a Ket. szóhasználatával élve – a költségtakarékosság és a hatékonyság kívánalmát, azonban ezek nem írhatják felül az alaposítást és a tényállás teljes körű tisztázásának a követelményét. *„Az eljárások tisztességes lefolytatásához fűződő alaptörvénybeli követelmény ezen alapelvek és eljárási előírások együttes, összhangban történő értelmezésének és alkalmazásának követelményét jelentik, az adott ügyben releváns tényállás feltárásának részletessége és mélysége az ügy eldöntésének alapkérdése. E tekintetben a hatóságnak az irányadó jogszabályi rendelkezések szem előtt tartásával az adott ügy egyedi körülményeire alapozottan kell a határt meghúznia, releváns tények feltárása és vizsgálata azonban sem a költségtakarékosság, sem a hatékonyság elvére hivatkozással nem*

³⁴ 1/1998. számú KJE határozat

³⁵ Ákr. 4. §

³⁶ Boros A. – Patyi A. (szerk.): i.m. 2019, 105

mellőzhető. A hatóság a határozattal szemben felhozott eljárési kifogások elbírálása során a közigazgatási perben ezekre tekintettel nem tehető olyan megállapítás, hogy a hatóság jogosan mulasztotta el a tényállás teljes körű feltárására vonatkozó törvényi kötelezettségét.”³⁷ A hatóságnak az alapelv és a bírói gyakorlat figyelembevételével az „arany középutat” kell megtalálnia ate tekintetben, hogy döntései megalapozottak, teljes körűen feltártak legyenek, mindezt úgy végrehajtva, hogy a költség-, az időbeli hatékonyság betartásra kerüljön. Ezt a kört az Ákr. azzal egészítette ki, hogy alapelvi szintre emelte az e-közigazgatás alkalmazásának a lehetőségét.

Az alapelv három szegmense voltaképpen kiegészítik egymást, ha csak arra gondolunk, hogy a költséghatékonysághoz a technológiai eszközök igénybevételével is eljuthatunk. Példaként hozható az az esetkör, amikor a hatóság illetékességi területén kívül végez eljárás cselekményt.³⁸ A törvény ugyanis a hatósági eljárás költséghatékonysága, valamint időszerűsége érdekében és ügygazdaságossági okokból biztosítja az illetékességi területen kívüli eljárás eshetőségét.³⁹ Az Ákr. általános jelleggel garantálja annak lehetőségét – költséghatékonysági szempontokat is figyelembe véve –, hogy a hatóság illetékességi területén kívül is végezhesen eljárás cselekményeket, azaz nem kívánja meg a törvény ágazati jogszabály erre vonatkozó kifejezett engedélyét, hanem az Ákr. biztosítja ennek az eshetőségét.⁴⁰ Csupán egy feltételt szab a törvény, hogy ennek tényéről előzetesen értesíteni kell az illetékes hatóságot.⁴¹

A költséghatékonyság tetten érhető véleményem szerint egy további jogintézmény kapcsán is, nevezetesen a tolmács, mint bizonyítási eszköz igénybevételekor. Tolmács alkalmazására alapvetően akkor kerül sor az Ákr. szerint, ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője által használt idegen nyelvet az ügyintéző nem beszéli, vagy nem ismeri.⁴² A tolmács az eljárás során szakértőnek tekinthető, aki az adott idegen nyelvi szaktudásával járul hozzá a tényállás minél alaposabb tisztázásához.⁴³ A tolmács alkalmazása alapvetően egy költséges elemként jelentkezik az eljárás során, ennek kiküszöbölésére hozza az Ákr. annak a lehetőségét, hogy ha az ügyben eljáró hatóság el nem járó tagja, valamint – ha az a tényállás tisztázásához elengedhetetlen – az ellenőrzés helyszínén tartózkodó, idegen nyelvet beszélő személy tolmácsként igénybe vehető.⁴⁴ Az Ákr.-nek ezen rendelkezése egyértelműen az ügy költséghatékonyabb elintézését célozza. Amennyiben az ügyfél mégis sérelmezné, hogy nem tartja megfelelően az

³⁷ Kfv.37.972/2015/4.

³⁸ Ákr. 19. § (1) bek.

³⁹ Ákr. Részletes Indokolása a 19. §-hoz

⁴⁰ BARABÁS et al. 199.

⁴¹ Ákr. 19. § (2) bek.

⁴² Ákr. 73. § (1) bek.

⁴³ BARABÁS et al. 454.

⁴⁴ Ákr. 73. § (2) bek.

ügyintézőnek a nyelvtudását, akkor nyilatkozhat akként, hogy az ügyintéző tolmácsként való közreműködését nem fogadja el és tolmácsot venne igénybe.⁴⁵ Egy korábbi bírósági döntés kapcsán is hangsúlyozást nyert a fenti szabályozás. A Szegedi Törvényszék gyámhatósági ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során arra a megállapításra jutottak, hogy bár angol nyelvű bizonyítékok alapján mérlegeltek, azonban mivel a hatóság szervezetén belül volt olyan ügyintéző, aki az angol nyelvet kellően ismerte, így tolmács kirendelésére nem volt szükség. A tényállás szerint a felperes (a gyermek apja) és az anya (egyéb érdekelt) a korábbiakban a szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése iránt egyezséget kötöttek. Azonban egy évvel később az anya az alperes (Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal Kisteleki Járási Hivatala) hivatalos helyiségében megjelent idézés nélkül és kérelmet terjesztett elő, amelyben előadta, hogy a későbbi felperessel közös gyermekük letelepedés céljából külföldre távozásával kapcsolatosan – mint a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésben – nem tudtak megegyezni, ezért kérte a gyámhivatalt, hogy hozzon döntést az ügyben. A hatóság első ízben elutasította a kérelmet arra való hivatkozással, hogy eljárása során a külföldi hatóság által kiállított környeztanulmány becsatolásától nem tekinthet el, hiszen a gyámhivatal a kiskorú várható életkörülményeiről hitelt érdemlően meggyőződni, csak a környeztanulmány ismeretében tud. Az anya ismételten benyújtotta kérelmét a hiányzó – külföldi hatóságtól beszerzett, angol nyelvű – környeztanulmány becsatolásával. Az anya új párja ezzel egyidejűleg egy angol nyelvű iratot küldött meg az alperes részére, amely alapján ismertté vált a hatóság számára a külföldi lakás paraméterei, amely alapján a hatóság megállapította, hogy az megfelelő lakókörnyezetet nyújt két felnőtt és egy kiskorú gyermek részére, így a kérelemnek helyt adott. A felperes az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő, amelyben előadta, hogy az alperesi határozat sérti *a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet* 24. § (2), illetve (3) bekezdésében foglaltakat. A hivatkozott rendelkezések értelmében a külföldi tartózkodási hely kijelölését kérő szülőnek a kérelemhez csatolnia kell a külföldi hatóság által kiállított környeztanulmányt, iskolalátogatási igazolást, a szülő jövedelemigazolását etc., amelyekből egyértelműen megállapítható, hogy a gyermek nevelése, tartása, ellátása és tanulmányainak folytatása külföldön biztosított-e, avagy sem. A felperes szerint az alperes nem kellő alaposággal vizsgálta meg az anya által csatolt iratokat. Továbbá a felperes hivatkozott arra, hogy a beadvány bár tartalmaz egy angol nyelvű – állítása szerint olvashatatlant – bérleti szerződést, de az önmagában nem elegendő bizonyíték a lakhatás fennállásának bizonyítására. A bíróság a keresetet elutasította, többek között arra való hivatkozással, hogy nem volt helytálló az a kifogás, amely szerint az alperes részére benyújtott környeztanulmány nem magyar nyelvű, ezért nem minősül alapos

⁴⁵ BARABÁS et al. 455.

tényállásfeltárásnak. Továbbá a bíróság kifejtette, hogy a hatóság helyesen járt el akkor, amikor a hatékony és a rugalmas eljárásvitel érdekében a saját szervezeti-személyi lehetőségei igénybevételeivel fordította a nyilatkozatokban írottakat.⁴⁶

A technológiai fejlettség volt a második szempont a kutatás során, amire kihegyeztem a hatékonyság elvét. A kapcsolódó eljárás, az „egyablakos ügyintézés” törvényi keretek között megjelenő formája, az együttműködő szervek leginkább beszédes példája. Kapcsolódó eljárás lefolytatására akkor kerülhet sor, ha a hatóság döntése valamely más hatósági eljárásban meghozható döntésnek feltétele.⁴⁷ Ennek tényéről a hatóság tájékoztatja az ügyfelet, hogy a kapcsolódó eljárásban eljáró hatósághoz benyújtandó kérelmet nála is előterjesztheti.⁴⁸ A kapcsolódó eljárás a hatóságok együttműködésének újfajta, nevesített módja, amely egyes, egymásra épülő ügyek sorozatában az ügyfelek jobb kiszolgálását, tehermentesítését szolgálja, azáltal, hogy a hatóságok tevékenységét jobban összehangolják, mindezt úgy, hogy az ügyfél személyes közreműködése mellőzése kerül.⁴⁹ A kapcsolódó eljárás során az ügyfél tulajdonképpen csak annyit érzékel, hogy az eredetileg több hatóságnál beszerzendő adatokat, iratokat helyett csak egyetlen egy hatósághoz kell kérelemmel fordulnia és a hatóságok egymás között lefolytatják az eljárást. A kapcsolódó eljárások során pedig az elsőként eljárni köteles hatóság válik közvetítő hatósággá, ennek során továbbítja a saját döntését, a nála előterjesztett kérelmet és a tényállás tisztázásához szükséges bizonyítékokat a kapcsolódó eljárásban további eljáró hatóság(ok)hoz és azok döntését is az első hatóság közvetíti majd a kérelmezőhöz.⁵⁰ Ennek eredményeképpen pedig megállapítható, hogy a kapcsolódó eljárás során a hatóságok egymás között a fejlett technológiai eszközök igénybevételeivel „kommunikálnak” a hatósági döntés meghozatala érdekében. Az Ákr. módosítása is példaként hozható a hatékonyság ezen formájára. 2022. január 1-jén lép hatályba az automatikus döntéshozatali eljárás módosítása, amelynek értelmében a már fennálló feltételek azzal bővülnek, hogy automatikus döntéshozatali eljárásnak van helye, [...] ha a hatóság részére a kérelem benyújtásakor minden adat rendelkezésre áll, *vagy azokat automatikus információátvitel útján meg tudja szerezni* [...].⁵¹

Az időhatékonyság tekintetében a Kúria úgy fejtette ki álláspontját, hogy a minél gyorsabb eljárás elve a tisztességes ügyintézéshez való jog részét képezheti.⁵² Az Ákr. megalkotásánál kiemelt jogpolitikai érdekként fogalmazódott meg, hogy a közigazgatási hatósági eljárások az eddigieknél sokkal hamarabb lezárhatók

⁴⁶ Szegedi Törvényszék K.77.148/2021/11.

⁴⁷ Ákr. 45. § (1) bek.

⁴⁸ Uo.

⁴⁹ Ákr. Részletes Indokolása a 45. §-hoz

⁵⁰ Uo.

⁵¹ Az egyes hatósági eljárásokat érintő egyszerűsítések érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2021. évi L. törvény 34. §

⁵² Kfv.IV.35.817/2012/5.

legyenek, viszont az alaposság és a megfelelő alátámasztottság ne szenvedjen csorbát mindemellett. Az ügyintézési határidők átstrukturálása vitathatatlanul gyors és hatékony ügyintézési keretet teremtett. Az Alaptörvény XXIV cikk (1) bekezdése a tisztességes ügyintézéshez való jog szeleteként szabályozza az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot, eszerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.⁵³ Az alaptörvénybeli tisztességes ügyintézéshez való jog az Alapjogi Chartában nevesített megfelelő ügyintézéshez való jog leképződése.⁵⁴ Az Alapjogi Chartában felsorakoztatott elvek összefüggésbe hozhatók a „jó közigazgatás” fogalmával, illetve a közigazgatási eljárásjog közös európai elveivel.⁵⁵ A tisztességes ügyintézés elve alapján a hatóságoknak nem kell feltétlenül megvárni a jogszabályban biztosított ügyintézési határidő lejártát, annál hamarabb is meghozhatják döntéseiket. A hatékony döntéshozatal leginkább az automatikus döntéshozatali, illetve a sommás eljárás szabályaiban érhető tetten, míg előbbi esetben 24 órán belül, utóbbinál pedig 8 napon belül születhet döntés, feltéve, hogy a hatóság nem tér át teljes eljárásra. A tisztességes ügyintézéshez való jog sérelmét elvi éllal mondta ki a Kúria által kibocsátott jogegységi határozat, amely szerint, ha a határozat, vagy más eljárási döntés meghozatala bár az előírt ügyintézési határidőben megtörténik, de a kézbesítés és a döntés meghozatala között indokolatlanul hosszú idő telik el, akkor az az említett elv megsértését eredményezheti.⁵⁶ A hiánypótlás szabályainak újragondolása úgy gondolom szintén hozzájárult a minél hamarabbi döntés meghozatalához, tovább bővítve ezzel az időbeli hatékonyság kérdését. A Ket. egy objektív 45 napos határidőt állapított meg a hiánypótlás teljesítésére⁵⁷ azonban ezen változtatott az Ákr. és az ágazati jogszabályokra, valamint a jogalkalmazóra bízta annak megállapítását, hogy az adott „hiány” pótlására mennyi határidőre van szüksége az ügyfélnek.⁵⁸

A fentieket kiegészítve a megkeresés jogintézménye mind a költség-, az időhatékonyságot, mind pedig a technológiai fejlettség körét erősíti. A hatóság – legalább ötnapos határidő tűzésével – más szervet vagy személyt kereshet meg, ha az ügyben a megkereső hatóság illetékességi területén kívül kell eljárási cselekményt végezni, vagy az eljárás során szükséges adattal vagy irattal más rendelkezik.⁵⁹ Álláspontom szerint, amennyiben a hatóság azonos hatáskörű szervet keres meg, annak érdekében, hogy valamilyen eljárási cselekményt folytasson le illetékességi területén kívül, akkor időt, illetve költséget spórol. Előfordulhat, hogy az adott

⁵³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXIV. cikk (1) bek.

⁵⁴ Az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikk (1) bek.

⁵⁵ ÁRVA Zs: Nagykommentár Magyarország Alaptörvényéhez. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2021. – Az Alaptörvény XXIV. cikkéhez

⁵⁶ 1/2010. számú (II. 18.) KJE határozat

⁵⁷ Ket. 37. § (3) bek.

⁵⁸ Ákr. 44. §

⁵⁹ Ákr. 25. § (1) bek.

eljárási cselekményt a megkereső hatóság illetékességi területén is el lehetne végezni, azonban ez az ügyfélre indokolatlanul nagy terhet róna, vagy túlzottan költséges lenne, ennek kiküszöbölésére az eljáró hatóság előzetesen értesíti az eljárni jogosult szervet, majd a megkeresett hatóság székhelyére idézik be azt a személyt, akinek személyes meghallgatása az eljárás során szükséges.⁶⁰ A második esetben nem csak közigazgatási hatóság, hanem más állami szerv, vagy akár természetes vagy jogi személy is megkereshető, ha valamilyen adattal a felsorakoztatottak egyike rendelkezik.⁶¹ *Az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény* (a továbbiakban: Eüsztv.) szabályozza az együttműködés alapkövetelményeit. Ennek keretében az együttműködő szervek egymás közötti információátadással járó ügyeik intézése során az Eüsztv. szerint kell eljárniuk. Az együttműködő szervek a szükséges információt, adatot egyszerű információátadással vagy automatikus információátadás útján továbbítják.⁶² Az ügyfelek szempontjából a szabályozás megalkotásának alapvetően az volt a célja, hogy a hatékony állami működés érdekében, amit csak lehet az együttműködő szervek az ügyfelek szükségtelen beavatkozása, vagy terhelése nélkül, egymással együttműködve intézzenek el.⁶³ A fejlett technológiai eszközök alkalmazásával az ügyfelek adminisztratív terhe csökken, ezáltal egy egyszerűbb és kényelmesebb közigazgatási hatósági ügyintézésel találják szembe magukat az eljárás résztvevői.

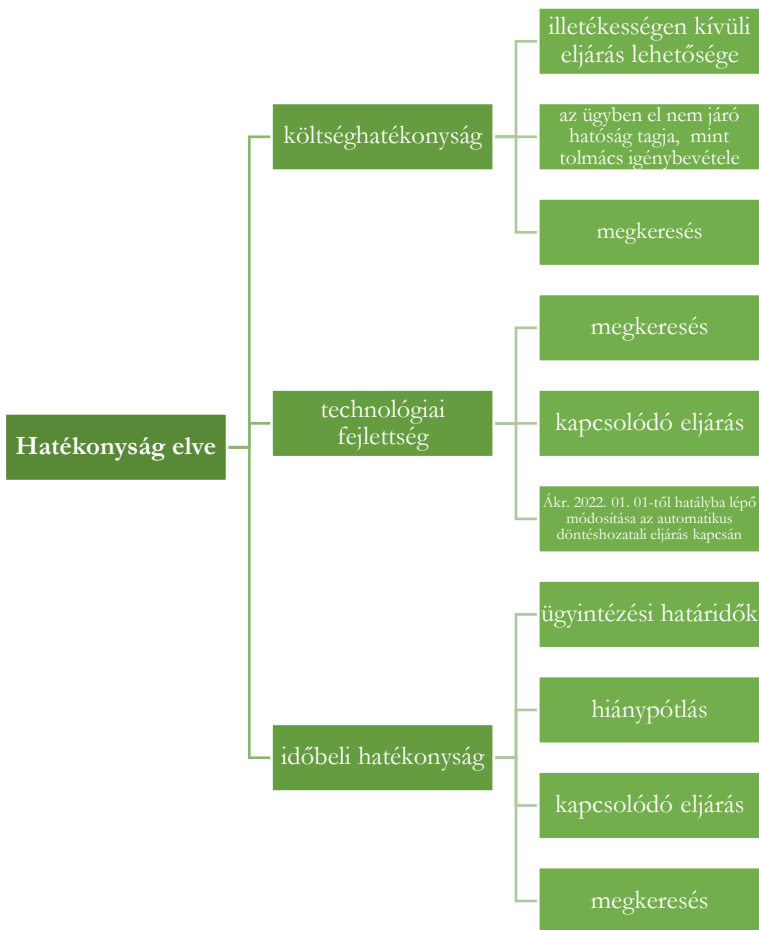
Jelen fejezetben annak bemutatását kíséreltem meg, hogy a hatékonyság hogyan jelentkezik a közigazgatási hatósági eljárás során, illetve, hogy mely jogintézményeknél érhető tetten az alapelv. A következő ábra foglalja össze a fent leírtakat:

⁶⁰ BARABÁS et al. 232.

⁶¹ Uo.

⁶² Eüsztv. 64. § (1) bek.

⁶³ Eüsztv. Részletes Indokolása a XII. Fejezethez

2. ábra: Saját szerkesztés

Az officialitás elve

A közigazgatási hatósági eljárás lényegi ismervét a hivatalbóliság elve fogalmazza meg. A hivatalbóli jogérvényesítés alapvetően megjelenik az egész eljárás alatt függetlenül attól, hogy kérelemre vagy hivatalból indult-e meg a hatósági eljárás. A

hivatalból is elve többet takar annál, hogy hivatalból is lefolytathatja a hatóság az eljárást. Az elv az eljárás megindításától, az eljárás lefolytatásán keresztül, annak befejezéséig, a jogorvoslati, illetve a végrehajtási eljárási szakaszokban is jelen van.⁶⁴

A hatóságnak az eljárás kezdetekor hivatalból kell vizsgálnia hatáskörének, illetve illetékességének fennálltát, amennyiben annak hiányát figyelmen kívül hagyja, az a döntés semmisségét eredményezi.⁶⁵

Függetlenül attól, hogy az eljárás kérelemre vagy hivatalból indult-e meg az eljárás egyik első mozzanataként hivatalból vizsgálja a hatóság az ügyféli jogállást. A Kúria ehhez kiegészítésként rögzítette egy korábbi döntésében, hogy attól, hogy valakit a hatóság az eljárás megindulásáról értesít, vagy a határozatot megküldi a részére, még nem eredményezi azt automatikusan, hogy az adott személy ügyfélnek minősül.⁶⁶ Az ügyféli jogállásról, vagy annak megtagadásáról önálló jogorvoslattal támadható végzést bocsát ki a hatóság,⁶⁷ azonban a kérelmező ügyfél jogállásáról nem kell külön végzést hozni, ha csak nem képezi vita tárgyát, ezen döntésnek inkább a hivatalbóli eljárásban van létjogosultsága, hiszen kérdésként merülhet fel, hogy a hatóság a megfelelő személyt vonta-e be az eljárásba ügyfélnként vagy sem.⁶⁸

A hatóság hivatalból elrendelheti az adatok zárt kezelését, amennyiben annak feltételei fennállnak, például, ha az ügyfélnek, vagy az eljárás egyéb résztvevőjének az eljárásban való közreműködése miatt súlyosan hátrányos következmény érné.⁶⁹ A védettség alapvetően azt a célt szolgálja, hogy az eljárásban részt vevő személyek a hatósági eljárás során félelem nélkül nyilatkozhassanak, illetve vegyenek részt.⁷⁰ A törvényben nevesített súlyosan hátrányos következmény leggyakrabban az érintett vagy hozzátartozói sérelmére kilátásba helyezett vagy már véghez is vitt bűncselekményt jelenthet, amely alkalmas arra, hogy a fenyegetettkben komoly félelmet keltsen.⁷¹ A zárt adatkezelésről a hatóság csak azzal közli az erről rendelkező végzést, akinek adatai zárt kezelését elrendelte.⁷²

A hatóságnak alapvető kötelezettsége, hogy hivatalból megállapítsa a tényállást, amennyiben az nem tisztázott.⁷³ Ennek során minden az ügy szempontjából releváns körülményt figyelembe kell vennie és értékelnie kell azt. A hatósági eljárásban alapvetően kétféleképpen kerülhet sor a tényállás tisztázására, vagy bizonyítási eljárás nélkül, vagy annak lefolytatásával.⁷⁴ Amennyiben a bizonyítási

⁶⁴ BARABÁS et al. 59.

⁶⁵ Ákr. 123. § (1) bek. a)

⁶⁶ Kfv.III.37.323/2013/5.

⁶⁷ Ákr. 112. § (2) bek. b)

⁶⁸ BARABÁS et al. 115.

⁶⁹ Ákr. 28. § (1) bek. a)

⁷⁰ BARABÁS et al. 257.

⁷¹ BARABÁS et al. 263.

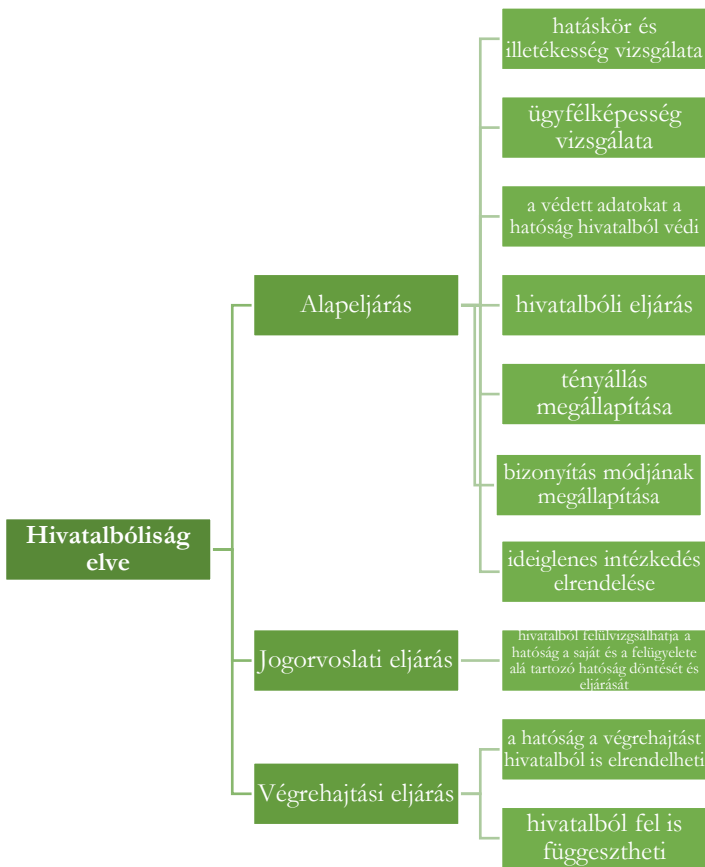
⁷² Ákr. 28. § (3) bek. a)

⁷³ 30/2015. (X. 15.) AB határozat

⁷⁴ BARABÁS et al. 401.

eljárás lefolytatása szükséges, akkor hivatalból állapítja meg a bizonyítás módját és terjedelmét. A későbbiekben a jogorvoslati, illetve a végrehajtási eljárás kapcsán is elmondható, hogy azok hivatalból is lefolytathatók. Ennek keretében a hatóság saját hatáskörében felülvizsgálhatja például a saját és felügyelete alá tartozó döntését és eljárását. A végrehajtási eljárás kapcsán is szerephez jut az officialitás elve, gondolva itt a végrehajtás hivatalbóli elrendelésére vagy esetleges hivatalbóli felfüggesztésére.

Az officialitás elve ugyanúgy végig jelen van az eljárás során, mint a jogszerűség elve, hiszen megtalálható az alapeljárásban, a jogorvoslati és a végrehajtási eljárásban is, ennek alátámasztására készült a következő ábra:

3. ábra: Saját szerkesztés

Összegző és záró gondolatok

Tanulmányomban három alapelv boncolgatásával foglalkoztam és annak bizonyítására tettem kísérletet, hogy ezen generálklauzulák megjelennek az eljárás egésze alatt. Az alelvek véleményem szerint nem csupán valamiféle magasztos gondolatok, hanem annál sokkal több, ténylegesen kikényszeríthető jogi normák, amelyekkel nem méltóképpen foglalkozik a jogirodalom, valamint a joggyakorlat. Álláspontom szerint hangsúlyozásuknak igencsak fontos és kiemelt célnak kellene lennie.

Irodalomjegyzék

ÁRVA Zs: *Nagykommentár Magyarország Alaptörvényéhez*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2021.

BARABÁS G. – BARANYI B. – FAZEKAS M. (szerk.): *Kommentár az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényhez*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft. 2018.

BOROS A. – PATYI A. (szerk.): *A hazai közigazgatási hatósági eljárási jog karakterisztikája*. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2019.

F. ROZSNYAI Krisztina – HOFFMANN István – BENCSIK András: Az általános eljárási szabályok: üres kagylóhéjak? *Jogtudományi Közlöny*, 2021/7-8.

HOHMANN B.: Az alternatív vitarendezés lehetőségei a közigazgatási hatósági eljárás keretében. *Európai Jog*, 2019/1.

PETRIK F. (szerk.): *A közigazgatási eljárás szabályai I. Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata*. Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft. 2017.

